

## Questions d'ordre

Usat com a adverbi, *primer* significa «la primera vegada» o bé «abans». Notem, així, la diferència entre *Jo vaig arribar primer* i *Jo vaig arribar el primer*, en què *primer*, com demostra clarament l'article que el precedeix, és un adjectiu: en la primera oració s'indica que qui parla va arribar abans, (que algú altre o que tal cosa s'esdevingués) i en la segona que, de tota una colla, fou el primer a arribar. Però ni el Diccionari Fabra ni la Gran Enciclopèdia Catalana no admeten per a aquest adverbi el significat «en primer lloc», que reserven per a la locució adverbial de *primer* i per a l'adverbi obtingut de l'adjectiu, *primerament*. Res no priva a més, i així s'esdevé efectivament en la pràctica del llenguatge, d'usar aquest mateix significat, *en primer lloc*, com una autèntica locució adverbial. L'ús de *primer* amb aquesta significat que comentem no és infreqüent: el sorprenem fins i tot en excel·lents coneixedors de l'idioma, però encara que, atenint-nos a la normativa, en prescindim, ens resten, com hem vist, tres termes adverbials per a indicar la mateixa idea: *de primer*, *primerament*, *en primer lloc*.

Així com de l'adjectiu *primer* hem obtingut l'adverbi *primerament*, dels adjectius *segon* i *tercer* hem obtingut, respectivament, *segona-*

*ment* i *tercerament*. La sèrie, sembla, s'acaba aquí: els diccionaris, si més no, ja no recullen els adverbis corresponents derivats de *quart* i els ordinals successius. Per tant, per tal de continuar la sèrie, és a dir, d'indicar l'ordre en què s'esdeven o s'esmenten una successió de coses o de raons, quan són més de tres, cal recórrer a les expressions *en quart lloc*, *en cinquè*, *ot*, etc., etc., com hem dit, tenent valor de locucions adverbials. És molt normal, a fi d'evitar repeticions, que quan un autor ha d'exposar una sèrie de raons o motius com que, naturalment, sempre ha de començar pel primer, reservi les locucions formades amb el substantiu *lloc* per als darrers: *de primer...*, *segonament...*, *en tercer lloc*.

Tampoc no és infreqüent que en la indicació de l'ordre d'una sèrie de motius o circumstàncies, etc., hom recorri simplement als numerals ordinals: *primer*, *segon*, *tercer*, etc. Però no sembla que el procediment sigui admissible sinó en aquells casos en que aquests termes, que són adjectius, es refereixen a un substantiu explícitament esmentat: *Hem decidit de fer-ho amb pels motius següents: primer..., segon..., tercer...*

Albert Jané